

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON/KANTON SREDIŠNJA BOSNA

KANTONALNI SUD U NOVOM TRAVNIKU

Broj: 49 0 P 064858 24 Gž

Novi Travnik, 21.05.2024. godine

Kantonalni sud u Novom Travniku, u vijeću sastavljenom od sudaca: Senada Begović, kao predsjednika vijeća, Mirjane Grubešić i Aide Pezer-Alić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja R.V., iz K. , ... zastupan po punomoćniku Aldinu Lejlić, advokatu iz Sarajeva, protiv tuženih: 1) D.L. iz M., ... 2) Dnevni list d.o.o. Mostar, Ul. Kralja Petra Krešimira IV 66/2, zastupani po punomoćnicima iz Zajedničkog odvjetničkog ureda Paponja & Partneri d.o.o. Mostar, Ul. Kralja Tomislava br. 109., Mostar, radi naknade štete, v.s. 4.000,00 KM, odlučujući po žalbi tuženih izjavljenoj protiv presude Općinskog suda u Kiseljaku broj: 49 0 P 064858 23 P od 14.12.2023. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 21.05.2024. godine, donio je slijedeću:

PRESUDU

Žalba tuženih se uvažava i u dosuđujućem i obvezujućem dijelu (stav I. i IV. izreke) preinačava presuda Općinskog suda u Kiseljaku broj: 49 0 P 064858 23 P od 14.12.2023. godine tako da se odbija kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

„I - Tuženi su dužni tužitelju na ime naknade nematerijalne štete po osnovu klevete solidarno platiti iznos od 2.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom propisanoj Zakonom o visini stope zatezne kamate počev od 24.02.2022. godine, kao dana podnošenja tužbe, pa do isplate.

IV – Tuženi su dužni u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti ove presude, o svom trošku objaviti uvod i izreku ove presude u Dnevnom listu“.

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Obrazloženje

Presudom prvostupanjskog suda (stav I. izreke) obvezani su tuženi da tužitelju na ime naknade nematerijalne štete po osnovu klevete solidarno plate iznos od 2.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom propisanoj Zakonom o visini stope zatezne kamate počev od 24.02.2022. godine, kao dana podnošenja tužbe, pa do isplate. Stavom II. izreke presude tužitelj je odbijen sa preostalim dijelom tužbenog zahtjeva preko iznosa od 2.000,00 KM do iznosa od 4.000,00 KM. Stavom III. Izreke presude odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka. Stavom IV. izreke presude obvezani su tuženi da u roku od 15 dana od dana pravomoćnosti ove presude, o svom trošku objave uvod i izreku ove presude u Dnevnom listu.

Protiv navedene presude tuženi su pravovremeno izjavili žalbu zbog bitnih povreda odredbi parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i

pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i tužbeni zahtjev odbije uz naknadu troškova postupka tuženim, a podredno da se pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno odlučivanje. U žalbi ističu da predmetni tekst koji je objavljen u tiskanom izdanju dnevne novine „Dnevni list“ od 30.01.2023. godine po svojoj prirodi i sadržaju ne predstavlja klevetu, jer svaki tekst koji po svojoj prirodi i sadržaju ne odgovara osobama u javnom prostoru ne može se smatrati klevetom i ne zaslužuje dosuđenje naknade štete zbog klevete. Ovakva presuda je suprotna ne samo Zakonu o zaštiti od klevete, već i Europskoj konvenciji o temeljnim ljudskim pravima po kojoj je jedno od temeljnih prava pravo na slobodu primanja i prenošenja informacija, bez miješanja javne vlasti čiji je pripadnik i tužitelj. Član 10. navedene Konvencije ne primjenjuje se samo na „informacije“ koje su pozitivno prihvaćene ili neuvredljive ili se primaju sa ravnodušnošću, već također i one koje „vrijeđaju i uznemiravaju“ (presuda od 07.12.1976. godine Handyside, presuda od 26.12.1991. godine The Observer And Guardian, presuda od 25.06.1992. godine Thorgeir "Thorgeison. presuda od 26.04.1995. godine Prager and Obersclick). Prema članu 2. Zakona o zaštiti od klevete pravo na slobodu izražavanja predstavlja jedan od bitnih osnova demokratskog društva, posebno kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa. Pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen i ne primjenjuje se samo na izražavanja koja se smatraju pohvalnim ili neuvredljivim, nego i na izražavanja koja mogu uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti. Kako se u konkretnom slučaju radi o događaju koji je od javnog interesa, to nije postojalo niti jedno ograničenje tuženih na objavu članka u svojoj sadržini. Dalje se ističe da tužitelj nije postupio po odredbama Zakona o zaštiti od klevete prema članu 8. u kojem je navedeno: "Oštećeni je dužan da poduzme sve potrebne mjere da ublaži štetu uzrokovanu izražavanjem neistinite činjenice, a naročito da štetniku podnese zahtjev za ispravku tog izražavanja", odnosno nije dostavio svoje očitovanje u pogledu iznesenih navoda, zahtjev za demant, reagiranje i sl. čime bi poduzeo mjere na ublažavanju navodne štete, zbog čega mu ne može pripadati niti pravo na naknadu štete. Zahtjev koji je dostavljen od strane tužitelja (datiran sa 08.02.2023. godine), a koji je predložen i proveden kao dokaz, ne može se smatrati ničim drugim do zahtjevom za priznanje klevete i otkrivanje izvora informacija, što je suprotno novinarskoj praksi i naprijed navedenim zakonskim odredbama. Nadalje, u pogledu dokazivanja sporne činjenice da je tužitelj stvarno pretrpio duševnu bol zbog objave spornog teksta ponovno se ukazuje da je navodna „medicinska dokumentacija“ od 13.02.2023. godine (koja nije ništa drugo osim izjave tužitelja date liječniku u bolnici Nova Bila), sadrži navod da je unazad dva mjeseca pod pritiskom medija gdje se njegovo ime dovodi u vezi sa kriminalom. Ako je tekst objavljen 30.01.2023. godine (dakle samo nekoliko dana prije javljanja liječniku), jasno je da se navodne duševne boli ne mogu dovesti samo u kontekst spornog teksta, te sud nije niti obrazložio na koji način je utvrdio pretrpljenu bol i naknadu u odnosu na tekst, te razgraničio iste u odnosu na ostale objave. O medicinskom vještačenju i načinu na koji je provedeno, tuženi su se već očitovali nakon provođenja navedenog dokaza i u završnoj riječi, ali u pogledu ocjene navedenog dokaza u ovoj žalbi se ponovno ističe da je samo vještačenje općenito paušalno i nepotkrijepljeno ničim, osim stavom vještaka „to je tako zato što sam ja rekao“, a posebno u pogledu utvrđivanja da je tužitelj pretrpio navodnu duševnu bol baš zbog spornog teksta, koja navodna duševna bol je započela baš 30.01.2023. godine, unatoč ranijim navodima tužitelja kod javljanja liječniku i sastavljanja medicinske dokumentacije. Čitavo medicinsko vještačenje sačinjeno je samo na osnovu podataka koje je dao tužitelj (kao uostalom i kod javljanja liječniku 13.02.2023. godine) i ne može se smatrati objektivnim dokazom za utvrđivanje

činjenica. Ukazuje se na stav Ustavnog suda BiH prema Odluci broj AP 1203/05 od 27.06.2006. godine: "da se postojanje štete ocjenjuje prema usvojenim društvenim normama i mjerilima, pri čemu nije od presudnog značaja koliko se osoba protiv koje je kleveta iznesena i subjektivno smatra povrijeđenom. Bitno je da je iznošenje neistinitih činjenica moglo dovesti do nastajanja štete ugledu i časti oštećenog". U tom pogledu Ustavni sud BiH je u navedenoj Odluci ukazao na član 7., 8. 125. i 127. ZPP-a i član 200. ZOO-a, te konstatirao da su redoviti sudovi dužni utvrditi da je nematerijalna šteta odista nastupila i dosuditi naknadu kada okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdavaju. Iz dostavljenih dokaza (obiju strana), pri čemu se misli ne samo na rješenje o pristupu informacijama koje je dostavio punomoćnik tuženih, već i na dostavljene dokaze tužitelja, je vidljivo da je od strane nadležnih organa proveden postupak inspekcije/nadzora i istrage, pa je jasno da postoji izuzetak od odgovornosti u skladu sa članom 7. stav 1. točka b) Zakona o zaštiti od klevete. U žalbi je istaknut zahtjev za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 288,00 KM (zastupanje više osoba) + PDV od 48,96 KM, što iznosi ukupno 336,96 KM, te sudske pristojbe na žalbu.

U odgovoru na žalbu tužitelj je osporio žalbene navode tuženih i predložio da se žalba odbije kao neosnovana i prvostupanjska presuda potvrdi.

Nakon što je ispitao presudu prvostupanjskog suda u pobijanom dijelu u granicama razloga iz žalbe, kao i po službenoj dužnosti sukladno odredbi člana 221. Zakona o parničnom postupku („Sl. novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz stanja spisa proizilazi da je na prvoj strani Dnevnog lista od 30.01.2023. godine objavljen naslov "Zbog sumnjivog "sušenja" proračunskih miliona tužbe protiv V.i P.", a na 4. strani pod istim naslovom objavljen slijedeći tekst:

"U Kreševo je nedavno upala financijska policija i na radaru su R.V. i R.P., koji su navodno pod sumnjom da su općinu zakinuli za 3 do 4 milijuna maraka. P. je navodno namagarčen i glavu će spašavati optužbom da mu je sve smjestila Č. produžena ruka V.."

"Izvor Dnevnog lista potpuno otkriva pikanterije, kaže kako je nakon upada financijske policije zavladao panika i pala teška svađa na relaciji P. – V., ali i A.T., voditeljice financija Općine Kreševo, za koju se sumnja da je sva ta nedjela sprovedila u nečije džepove."

"Uskoro se očekuje da se istraga financijske policija završi i podigne optužnica za oštećenje proračuna Općine, od strane P.i V. koje Kreševo ne pamti." "Inače, da stvar bude nevjerovatnija, A. je supruga H.T., HDZ-ovca koji je glavni državni revizor, a koji se ovih dana grčevito bori da svoju ženu izvuče iz osвете i ralja R.V.."

"Beskrupulozni Č. egzekutor navodno želi svu odgovornost svaliti na A.T.."

Nadalje, iz spisa proizilazi da je tužitelj R.V. aktualni saborski zastupnik Republike Hrvatske i da je u period od 2013. do 2016. godine obnašao dužnost načelnika Općine Kreševo, a od 2016. godine pa do danas ovu dužnost obnaša R.P. Tužitelj u tužbi i tijekom postupka u bitnom navodi da je objavljeni tekst smišljeno i bezkrupulozno "napao" njegovu ličnost, da se radi o iznošenju neistinitih i neprovjerenih informacija kako bi se naštetilo ugledu tužitelja, kao i prerano započetoj predizbornoj kampanji koja ima za cilj da uništi i obezvrijedi ličnost i karakter tužitelja, te da članak prati fotografija tužitelja u krupnom planu sa navodnim saučesnicima u navodnim nezakonitostima. Tuženi su osporili tužbeni zahtjev tužitelja pozivajući se na Europsku

konvenciju o temeljnim ljudskim pravima kojom je zagantirano pravo na slobodu primanja i prenošenja informacija, bez miješanja javne vlasti, zatim, na član 10. navedene Konvencije koji se ne primjenjuje samo na informacije koje su pozitivno prihvaćene ili neuvredljive ili se primaju sa ravnodušnošću, već i na one koje "vrijeđaju i uznemiravaju", te na član 2. Zakona o zaštiti od klevete po kome pravo na slobodu izražavanja predstavlja jedan od bitnih osnova demokratskog društva, posebno kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa. Smatraju da se u konkretnom slučaju radi o događaju koji je od javnog interesa pa da nije postojalo niti jedno ograničenje na prijenos članka, da je tužitelj kao javna ličnost u smislu člana 6. stav 4. i 5. Zakona o zaštiti od klevete manje zaštićen od običnih građana, pa je stoga dužan trpjeti posljedice izražavanja.

Prema činjeničnim utvrđenjima prvostupanjskog suda, tijekom 2023. godine od strane financijske policije Federacije BiH, a po prijavi Z.D. protiv načelnika Općine Kreševo i zaposlenika, izvršena je kontrola korištenja sredstava Proračuna u Općini Kreševo za 2016. godinu, u sačinjenim zapisnicima konstatirano je nenamjensko trošenje sredstva koja su usmjeravana za tekuće potrebe i izdatke Općine, ali nisu utvrđene kakve druge značajnije nepravilnosti kako u pogledu raspolaganja općinskim novcem tako ni u ostalom dijelu poslovanja Općine. Protiv tužitelja R.V. nije podignuta optužnica od strane nadležnog tužiteljstva vezano sa oštećenje budžeta Općine Kreševo u bilo kojem iznosu. Tuženi nisu proveli niti jedan drugi dokaz na okolnost utvrđenja istinitosti navoda iz spornog objavljenog teksta.

Kod ovakvih činjeničnih utvrđenja prvostupanjski sud nalazi i zaključuje kako slijedi: Dijelovi objavljenog spornog teksta od 30.01.2023. godine i to slijedećeg sadržaja: „Zbog sumnjivog „sušenja“ proračunskih miliona tužbe protiv V. i P.“, „Navodno su pod sumnjom da su općinu zakinuli za 3 do 4 miliona maraka“, „Uskoro se očekuje da se istraga financijske policije završi i podigne optužnica za oštećenje proračuna općine, od strane P. i V. koje Kreševo ne pamti“, jesu kleveta na štetu tužitelja. U obrazloženju ovakvog zaključka prvostupanjski navodi da je očigledno da se navedenim tekstom imputira da je tužitelj zakinuo općinu Kreševo za iznos od 3 do 4 miliona KM zbog čega da se očekuje protiv njega podizanje optužnice, a uz to objavljeni tekst, onome tko isti čita, ostavlja dojam osobe koja je korumpirana i iznad zakona. Da bi izjava bila klevetnička ona treba biti podobna da umanjí vrijednost pojedinca koju on ima u javnosti i mora umanjíti socijalnu vrijednost pojedinca, te izazvati prijekor ili prezir određene društvene zajednice ili šire javnosti. Samo izjava koja vodi moralnom ocrnjivanju pojedinca je prikladna da pojedincu ugrozi njegov ugled. To znači da je dovoljno da određena izjava, objektivno gledajući, može rezultirati posljedicom koja šteti dostojanstvu pojedinca. Kod ocjene radi li se o kleveti bitno je cijeliti i način izražavanja, kao i okolnosti iz kojih se može izvesti zaključak radi li se o ponašanju koje je imalo isključivo za cilj naškoditi ugledu tužitelja ili ne. S obzirom na način izražavanja teksta sud zaključuje da su tuženi imali za cilj naškoditi ugledu tužitelja na način da izazovu prijekor ili prezir sredine u kojoj tužitelj živi, a i šire javnosti. Radi se o izjavama za koje sud nalazi da vode moralnom ocrnjivanju tužitelja, jer sporne objave upućuju čitatelje na zaključak da se radi o osobi koja je sklona kriminalu. Sud je prilikom odlučivanja imao u vidu i da je tužitelj javna ličnost, da je pitanje njegovog rada i djelovanja od javnog značaja, ali i da se radi o posebno osjetljivoj temi za slobodu medija i novinarstva i u tom pravcu sud podržava najširi oblik slobode izražavanja. Sud međutim nalazi da je namjera tuženika bila da oklevetaju tužitelja, a tako sud zaključuje upravo iz načina izražavanja - da je već na naslovnoj stranici tiska

objavljen tekst koji jasno i kako to tužitelj navodi - „bombastično“ obznanjuje široj javnosti da je tužitelj oštetio proračun općine za milionske iznose i da će zbog toga protiv njega biti podnesena tužba, kao i protiv sadašnjeg načelnika te općine P. Kako u istom tisku cijela jedna stranica sadrži tekst na istu temu, uz to je ispod spornog naslova članka objavljena i fotografija tužitelja u društvu sa, široj javnosti poznatim političarom D.Č, te u društvu sadašnjeg načelnika općine Kreševo R.P., a iznad navedene fotografije stoji „Prokuhalo i u Kreševu, Č. „kleptomani“ u bjesomučnim svađama, to sud cijeni da je objava spornog teksta imala za cilj naškoditi ugledu tužitelja, te da su tuženi objavom spornog teksta povrijedili ugled i čast tužitelja.

Što se tiče preostalog dijela teksta u kome se između ostalog navodi „P. je navodno namagarčen i glavu će spašavati optužbom da mu je sve smjestila Č. uzdanica V.“, „Izvor dnevnog lista potpuno otkriva pikanterije, kaže kako je nakon upada financijske policije zavladao panika i pala teška svađa na relaciji P. - V, ali i A. T., voditeljice financija općine Kreševo, za koju se sumnja da je sva ta nedjela sprovodila u nečije džepove“, „Inače da stvar bude nevjerovatnija, A. je supruga H. T., HDZ-ovca koji je glavni državni revizor, a koji se ovih dana grčevito bori da svoju ženu izvuče iz osвете i ralja R. V.“, „Bezkrupulozni Č. egzekutor navodno želi svu odgovornost svaliti na A.T.“, prvostupanjski sud ne nalazi elemente klevete, nego da je time iskazano mišljenje, odnosno vrijednosni sud od strane tuženika, jer se ne navode činjenice podobne za dokazivanje, pa se navedeni objavljeni tekst može okarakterizirati kao grubim i uvredljivim, ali ne i klevetničkim.

Naime, pod klevetničkim izražavanjem u smislu odredbe člana 4. Zakona o zaštiti od klevete Federacije BiH podrazumijeva se svaka izjava bez obzira na sadržaj, oblik i način izražavanja, kojom se nanosi šteta ugledu fizičkog ili pravnog lica zbog pronosnja ili iznošnja neistinitih činjenica identifikacijom tog fizičkog ili pravnog lica.

Članom 7. Zakona o zaštiti od klevete Federacije BiH propisani su izuzeci od odgovornosti za klevetu: a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili je izražavanje u suštini istinito, a netočno samo i neznatnom dijelu i b) ako je iznošenje odnosno pronosnja izražavanja bilo razumno.

Član 10. Europske konvenciju o temeljnim ljudskim pravima štiti slobodu izražavanja koja obuhvata slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, štiti i izražavanja kojima se prenose informacije i ideje koje vrijeđaju, zaprepašćuju i uznemiruju (tj. ne samo dobronamjerne ili se smatraju neuvredljivim i ravnodušnim).

Javne ličnosti su izložene većoj kritici javnosti, jer su granice kritičkog komentara šire i zbog toga moraju pokazati posebno veći (visok) nivo tolerancije.

U konkretnom slučaju, tužitelj je javna ličnost (trenuto obnaša dužnost saborskog zastupnika Republike Hrvatske, a u periodu od 2013. do 2016. godine obnašao je dužnost načelnika Općine Kreševo), pa je obzirom na ovakav svoj status izložen većoj kritici javnosti i zbog toga mora pokazati posebno visok nivo tolerancije koji se ne očekuje od „običnih“ građana. Pored statusa tužitelja, među relevantnim kriterijima kod ocjene da li pravo tuženih na slobodu izražavanja uživa veću zaštitu od tužiteljeva prava na ugled, je prihvatljivost spornog izražavanja, kao i postojanje javnog interesa. Suprotno stajalištu prvostupanjskog suda, ovaj sud nalazi da dijelovi objavljenog spornog teksta od 30.01.2023. godine slijedećeg sadržaja: „Zbog sumnjivog „sušenja“

proračunskih miliona tužbe protiv V. i P.“, „Navodno su pod sumnjom da su općinu zakinuli za 3 do 4 miliona maraka“, ne predstavljaju klevetničko izražavanje u smislu člana 4. Zakona o zaštiti od klevete Federacije BiH. Naime, spornim tekstom tuženih nisu prenesene činjenice, koje je prvostupanjski sud u tijeku postupka sam provjeravao uvidom u zapisnike finansijske policije i dovodeći ih u svezu sa sadržajem spornog teksta ocijenio neistinitim, već su prenesene informacije koje su jasno apostrofirane riječima „sumnjivog“, „pod sumnjom“, „navodno“, dakle radi se o neutvrđenim i neprovjerenim informacijama, pa je takvo izražavanje u konkretnom slučaju prihvatljivo i može se okarakterizirati kao mišljenje, tim prije što se radi o ličnosti tužitelja koji dugi niz godina obnaša javne dužnosti i pod „lupom“ je šire javnosti, što znači da postoji i javni interes da se takve informacije u prenesenom smislu i javno objave. Preostali dio teksta: „Uskoro se očekuje da se istraga finansijske policije završi i podigne optužnica za oštećenje proračuna općine, od strane Pejaka i Vidovića koje Kreševo ne pamti“, također ne predstavlja klevetničko izražavanje, već subjektivno i osobno vrednovanje, odnosno mišljenje, procjenu i prognozu tuženih.

Kako je naprijed navedenim izražavanjima izneseno mišljenje za koje je u smislu člana 7. a) Zakona o zaštiti od klevete Federacije BiH isključena odgovornosti za klevetu, to je ovaj sud pravilnom primjenom materijalnog prava, temeljem odredbe člana 229. stav 1. točka 4. Zakona o parničnom postupku uvažio žalbu tuženih i u dosuđujućem i obvezujućem dijelu (stav I. i IV. izreke) preinačio presudu prvostupanjskog suda i odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja.

Imajući u vidu da je prvostupanjska presuda djelomično preinačena, ovaj sud je sukladno odredbi člana 397. stav 2. Zakona o parničnom postupku odlučio o cjelokupnim troškovima postupka. Kako su parnične stranke podjednako uspjele u parnici, ovaj sud je primjenom odredbe člana 386. stav 2. Zakona o parničnom postupku odlučio da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

U preostalom odbijajućem dijelu (stav II. Izreke) u kome se nije pobijala žalbom, prvostupanjska presuda ostaje neizmijenjena.

Predsjednik vijeća
Senad Begović